

SYSTEM OBRONNY PAŃSTWA

Tomasz MALINOWSKI

POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA POLAKÓW

Z bezpieczeństwem w pewnym sensie jest podobnie jak z powietrzem, zdrowiem i wolnością. W dużym stopniu wpływają na nasze życie, jednak zbyt często nie zmuszają nas do zastanowienia się nad ich treścią i istotą. Przeważnie docenienie ich znaczenia następuje w momencie zaistnienia możliwości ich straty. Świat wkroczył w XXI wiek z wieloma obawami i świadomością licznych różnorodnych zagrożeń, mających wpływ na bezpieczny byt człowieka i jego środowiska. Obok wielu potrzeb, potrzeba bezpiecznego życia, zaczęła mieć wymiar egzystencjonalny stając się przedmiotem troski i motywacją do współpracy. Towarzyszy temu świadomość, że zaniedbanie lub zlekceważenie tego obszaru stosunków między ludźmi może mieć katastrofalne znacznie w niedalekiej przyszłości. Pojęcie „bezpieczeństwo” znane jest ludzkości od bardzo dawna i występuje w prawie wszystkich dyscyplinach naukowych. Jednak jak dotychczas nie posiada jednej definicji i nic nie wskazuje, aby miało się to zmienić w najbliższym czasie. Badacze zajmujący się tą problematyką są zgodni, że jego zakres pojęciowy systematycznie się poszerza w wyniku rozwoju cywilizacyjnego o nie znane dotychczas wyzwania i zagrożenia oraz o nowe środki i sposoby ich eliminowania.

Według badań przeprowadzonych w celu rozumienia znaczenia słowa **bezpieczeństwo** wyrazy, które ankietowani podawali jako synonimy, to: *spokój, komfort, ład, ochrona, porządek. ...Bezpieczeństwo to poczucie/uczucie pewności; uczucie, które prowadzi do spokoju, uczucie/poczucie spokoju; uczucie braku zagrożenia, nie odczuwanie zagrożenia; poczucie swobody i dobrego samopoczucia; uczucie ciepła; uczucie zaufania; uczucie tolerancji. Bezpieczeństwo to stan pewności/spokoju; w którym odczuwamy spokój; stan pewności, że nam i bliskim nic nie grozi, w którym człowiekowi nic nie zagraża; stan, w którym nie trzeba się martwić o swoje zdrowie/życie/dobre*

*samopoczucie; stan ducha; idealny stan, w którym człowiek chciałby się znajdować.*¹

W literaturze przedmiotu mamy do czynienia z dwojakim rozumieniem bezpieczeństwa. Pierwsze – negatywne, określane jako brak zagrożeń i koncentruje się głównie na analizowaniu oddziaływań w celu ochrony przed zagrożeniami, dla istotnych wartości wewnętrznych. Drugie – pozytywne, które postrzega kształtowanie pewności przetrwania, posiadania i swobód rozwojowych.

Powszechność terminu **bezpieczeństwo** sprzyja jego zróżnicowanemu pojmowaniu. Jednak wg mnie to filozofowie najbardziej precyzyjnie zdefiniowali to pojęcie: *istota bezpieczeństwa tkwi w takich formach istnienia, które zapewniają trwanie, przetrwanie, doskonalenie, stabilizację i rozwój*².

Poczucie bezpieczeństwa na co dzień³

Centrum Badania Opinii Publicznej (CBOP) już od ponad 20 lat monitoruje nastroje polskiego społeczeństwa w kwestii postrzegania stanu bezpieczeństwa w kraju (oraz miejscu zamieszkania) i osobistego zagrożenia działaniami przestępczymi (także wobec osób najbliższych). W tym miejscu należy podkreślić, że CBOP zawsze przeprowadza swoje sondaże na reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski. Powracając do poczucia bezpieczeństwa polskiego społeczeństwa na początku XXI wieku, należy zauważyć, że do 2006 roku, w większości przypadków przeważała opinia, że nasz kraj jest miejscem, w którym nie żyje się bezpiecznie. Na uwagę zasługuje fakt, że przekonanie to było najsilniejsze w roku 2001 (występowało wśród 81% respondentów), po czym zaczęło się systematycznie zmniejszać i przyjmować odwrotną tendencję. Bowiem w ostatnich kilku latach mamy już do czynienia z systematycznym wzrostem przekonania, że w Polsce żyje się bezpiecznie. Sondaż przeprowadzony w dniach 7–10 marca 2008 r. wykazał, że 68% ankietowanych potwierdza tę opinię, a tylko niespełna jedna trzecia (30%) wyraża się przeciwnie. Należy także zwrócić uwagę na fakt, że w pierwszym badaniu

---

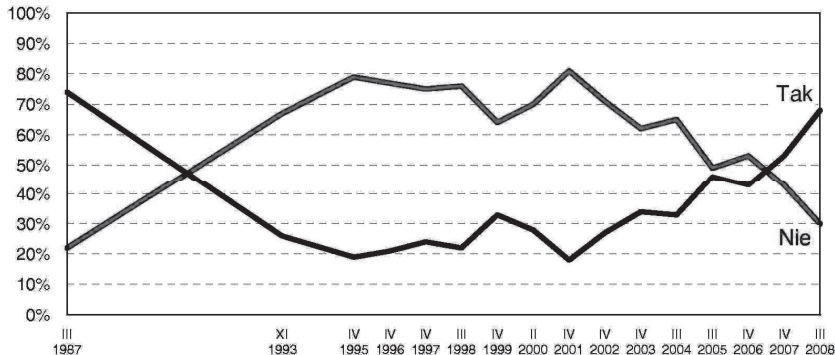
¹ J. Dębowski, *Bezpieczeństwo człowieka wobec współczesnych i przyszłych wyzwań*, Siedlce 2005, s. 162.

² J. Świniarski, *Filozoficzne podstawy edukacji dla bezpieczeństwa*, Warszawa 1999, s. 12.

³ Opracowano na podstawie komunikatu z badań Centrum Badania Opinii Społecznej *Poczucie bezpieczeństwa na co dzień*, Warszawa, marzec 2008.

na ten temat – przeprowadzonym jeszcze przed przełomowym rokiem 1989 – odsetek osób przekonanych, że w Polsce żyje się bezpiecznie, był do tej pory najwyższy, bo osiągnął wtedy poziom 74% respondentów (rys. 1)⁴.

Rys. 1. Odpowiedzi na pytanie „Czy, Pana(i) zdaniem, Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie? Pomińto odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

Analizując dynamikę opinii o ogólnym stanie bezpieczeństwa w kraju ze stanem bezpieczeństwa w miejscu swojego zamieszkania narzuca się wyraźna różnica w ocenach badanych na korzyść bezpośredniego otoczenia (dzielnica, osiedle, wieś), które respondenci oceniają znacznie lepiej. Zaznaczyć także trzeba, że ten stan utrzymuje się stosunkowo na równym (stabilnym) i dość wysokim poziomie zadowolenia w przeciągu dwóch ostatnich dekad wahając się w granicach od 87% do 67%. Co więcej, powolny, ale systematyczny wzrost poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania od początku XXI wieku, osiągnął w 2008 roku rekordowy 87% poziom (rys. 2)⁵.

Konsekwencją wyraźnej poprawy ocen stanu bezpieczeństwa w kraju, a także w najbliższym otoczeniu, jaka następuje od początku XXI wieku, jest zmniejszenie obaw o bezpieczeństwo własne i najbliższych. Tabela nr 1⁶ obrazuje opinie w stosunku do osobistego bezpieczeństwa, zaś tabela nr 2⁷ w odniesieniu do najbliższych.

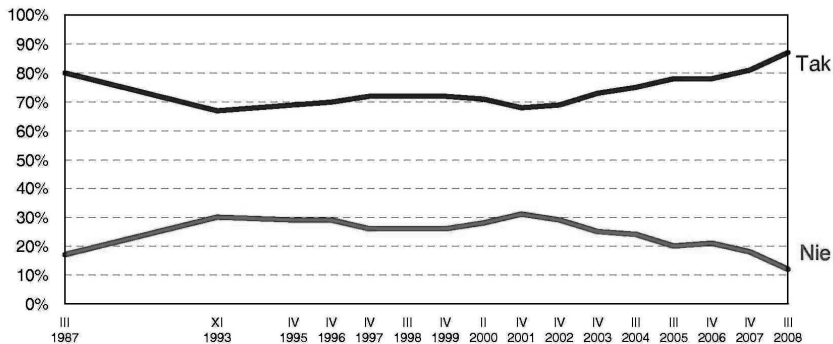
⁴ Komunikat z badań Centrum Badania Opinii Społecznej *Poczucie bezpieczeństwa na co dzień*, Warszawa, marzec 2008, s. 2.

⁵ Komunikat z badań Centrum Badania Opinii Społecznej *Poczucie bezpieczeństwa na co dzień*, Warszawa, marzec 2008, s. 5.

⁶ Tamże, s. 9.

⁷ Tamże, s. 9.

Rys. 2. Odpowiedzi na pytanie „Czy miejsce, w którym Pan(i) mieszka, można nazwać bezpiecznym spokojnym? Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

Tab. 1. Odpowiedzi na pytanie „Czy obawia się Pan(i) tego, że może stać się ofiara przestępstwa?”

Czy obawia się Pan(i) tego, że może stać się ofiara przestępstwa?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	IV '96*	IV '97	III '98	IV '99	II '00	IV '01	IV '02	IV '03	III '04	III '05	IV '06	IV '07	III '08
	w procentach												
Nie obawiam się	30	37	35	40	31	34	32	39	36	45	43	54	59
Obawiam się, ale nie tak bardzo	50	46	47	43	46	47	52	49	49	42	46	37	34
Bardzo się tego obawiam	17	15	15	14	21	18	14	10	14	9	9	7	6
Obawiam się	67	61	62	57	67	65	66	59	63	51	55	44	40
Trudno powiedzieć	3	2	3	2	2	1	2	2	1	3	2	2	1

* W latach wcześniejszych nie zadawano tego pytania

Tab. 2. Odpowiedzi na pytanie „Czy obawia się Pan(i), że ofiarą przestępstwa może stać się ktoś z Pana(i) najbliższej rodziny?”

Czy obawia się Pan(i), że ofiarą przestępstwa może stać się ktoś z Pana(i) najbliższej rodziny?	Wskazania respondentów według terminów badań									
	IX 2000*	IV 2001	IV 2002	IV 2003	III 2004	III 2005	IV 2006	IV 2007	III 2008	
	w procentach									
Nie obawiam się	30	26	25	30	28	36	34	44	52	
Obawiam się, ale nie tak bardzo	42	45	50	47	45	41	45	41	35	
Bardzo się tego obawiam	25	27	24	20	24	20	19	12	11	
Obawiam się	67	72	74	67	69	61	64	53	46	
Trudno powiedzieć	3	2	1	3	3	4	2	3	2	

* W latach wcześniejszych nie zadawano tego pytania

Analiza danych zawartych w obu tabelach wykazuje, że od początku XXI wieku następuje stały wzrost poczucia bezpieczeństwa osobistego (w 2008 roku osiągnął rekordowy 59% poziom) oraz poczucia bezpieczeństwa w odniesieniu do najbliższej rodziny (w 2008 r. osiągnął najwyższy 52% poziom). Z drugiej zaś strony zmalały obawy w przedmiotowej kwestii, które w 2008 r. również odnotowały odpowiednio najniższe poziomy.

Wszystkie ww. cztery wskaźniki poczucia bezpieczeństwa na co dzień zgodnie pokazują, że na początku XXI w. w polskim społeczeństwie umacnia się przekonanie, że Polska staje się krajem, w którym żyje się bezpiecznie

Czynniki warunkujące budowanie poczucia bezpieczeństwa w opinii polskiego społeczeństwa na początku XXI w.

Na wyraźny wzrost pozytywnych opinii o stanie bezpieczeństwa zarówno w skali kraju, jak i miejscu zamieszkania, oraz wiążące się z tym zmniejszenie obaw o bezpieczeństwo własne i najbliższych na początku XXI w. składa się kilka zjawisk.

Pierwszym znaczącym jest **spadek przestępczości kryminalnej**. Według statystyk policji⁸ od początku XXI wieku, z roku na rok większość przestępstw odnotowuje wyraźny spadek, jednocześnie zaś ich wykrywalność wzrasta. Analizując najcięższe przestępstwo jakim jest „zabójstwo”, które wzrastało aż do 2001 r. osiągając poziom 1325 przypadków, poczęło się ono obniżać, by w 2008 r. osiągnąć blisko dwukrotny spadek (759). 2000 rok był rekordowym pod względem dokonanych gwałtów (2399) i przestępstw rozbójniczych (53 533). Na szczęście obie kategorie przestępstw także wykazywały tendencję spadkową, by w roku 2008 osiągnąć stan 26 159 stwierdzonych rozbojów (kradzieże rozbójnicze, wymuszenia rozbójnicze, rozboje) oraz historycznie najniższy poziom 1611 gwałtów. W tym czasie odnotowano także ponad trzykrotny spadek kradzieży z włamaniem, ponad 20% obniżkę kategorii przestępstw, w których występował uszczerbek na zdrowiu, a także blisko 30% spadek kradzieży cudzej rzeczy. Jednocześnie należy podkreślić, że w tym samym czasie wyraźnie wzrósł stopień wykrywalności przestępstw, który w pierwszym roku obecnego wieku wynosił 47,8% zaś w 2008 roku – 65,9%. Z powyższych danych z dużym prawdopodobieństwem można wnioskować,

---

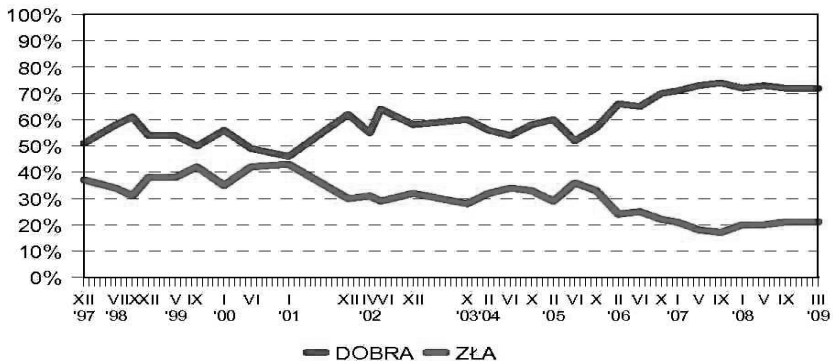
⁸ http://www.policja.pl/portal/pol/3/1/Przestepstwa_stwierdzone_podejrzeni_wykrywalnosc_ogolem_w_latach_19902007.html

że tendencja spadkowa przestępczości kryminalnej może być jednym ze znaczących czynników wpływających na poczucie bezpieczeństwa polskiego społeczeństwa na początku XXI wieku.

Powyższe przesłanki wydają się wystarczającym powodem uzasadniającym **wzrost zaufania do policji**, który odnotowywany jest od 2001 r. Bowiem w tym roku policja osiągnęła najniższy poziom pozytywnej oceny jej działalności (46%) oraz najwyższy niezadowolenia (44%). Potem nastąpił systematyczny wzrost aprobaty, by w roku 2009⁹ osiągnąć 72% poziom zadowolenia respondentów (rys. 3)¹⁰. W tym miejscu warto także zwrócić uwagę, że utrzymuje się on na tym poziomie od października 2006 roku, co świadczy o stałej tendencji oceny społeczeństwa.

Rys. 3. Ocena działalności policji

ZMIANY OPINII O POLICJI

Wzrost zaufania obywateli do instytucji publicznej, jaką jest policja, odpowiadającej m in. za utrzymanie porządku publicznego, wydaje się, że jest wyraźnym dowodem na to, że w polskim społeczeństwie na początku XXI wieku wzrasta poczucie bezpieczeństwa w kontekście wcześniej omówionych wskaźników.

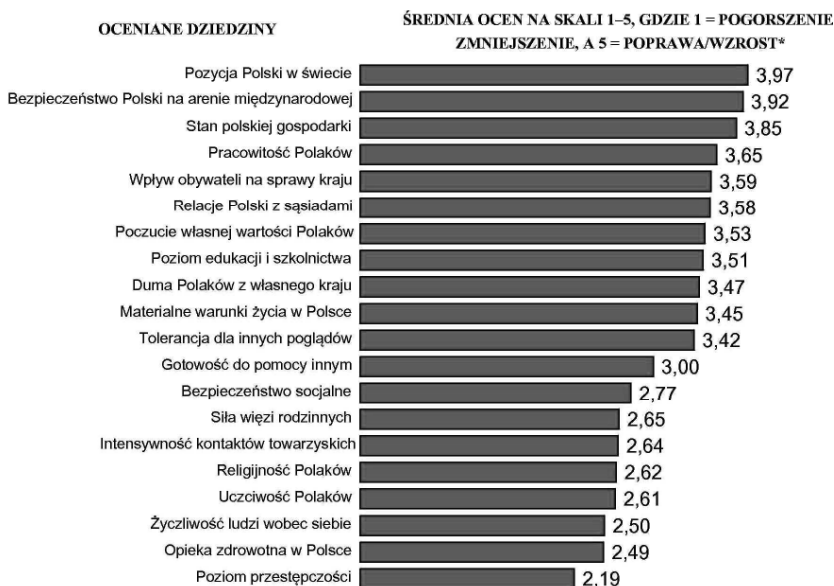
Częściowym potwierdzeniem dotychczasowych wniosków mogą być wyniki badań CBOP dotyczące oceny zmian w różnych wymiarach życia od

⁹ Komunikat z badań Centrum Badań Opinii Społecznej *Ocena instytucji publicznych*, Warszawa, marzec 2009.

¹⁰ Tamże, s. 9.

końca lat 80¹¹. Na uwagę zasługuje fakt, że wśród dwudziestu dziedzin szeroko rozumianego życia społecznego i politycznego, ankietowani już na drugim miejscu (72%) wymieniali, że nastąpił **wzrost bezpieczeństwa kraju na arenie międzynarodowej** (rys. 4)¹². Z drugiej zaś strony, zdecydowanie niekorzystnie wypadają przemiany w zakresie odczucia badanych co do poziomu przestępczości, która jest wymieniana na końcu wszystkich dziedzin. Poniżej środka skali (więc raczej negatywnie) oceniono także zmianę poziomu **bezpieczeństwa socjalnego**.

Rys. 4. Ocena zmian w Polsce, które od końca lat 80. nastąpiły w poszczególnych dziedzinach. Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

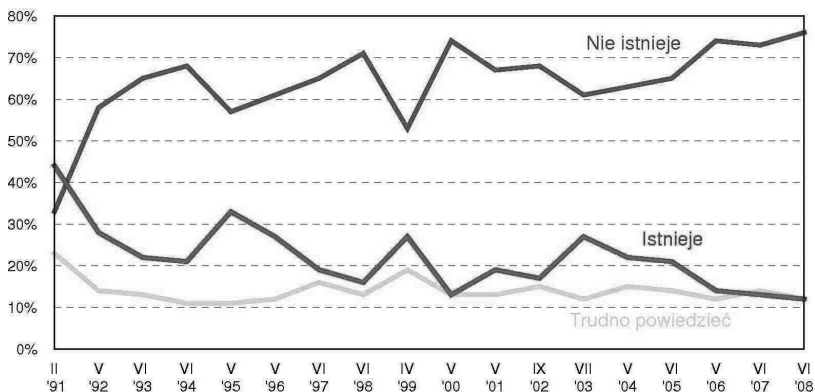
Przekonanie o **braku zewnętrznego zagrożenia kraju** w polskim społeczeństwie dominuje od wielu lat. Należy jednak zwrócić uwagę, że jeszcze w roku 1991 było zupełnie odwrotnie. Bowiem, aż 44% ankietowanych uwa-

¹¹ Komunikat z badań Centrum Badania Opinii Społecznej *Od końca lat osiemdziesiątych do dziś – oceny zmian w różnych wymiarach życia społecznego i politycznego w Polsce*, Warszawa, luty 2009.

¹² Tamże, s. 3.

żało, że istnieje zagrożenie dla niepodległości Polski, a tylko 33% uważało inaczej¹³. Jednakże, już po wstąpieniu naszego kraju do NATO poziom pesymistycznego poczucia obniżył się ponad trzykrotnie. Co więcej, w lipcu 2008, zdecydowana większość Polaków uważała, że nie ma takiego zagrożenia, a osiągnięty poziom 76% stał się najwyższym z dotychczasowych (rys 5)¹⁴.

Rys. 5. Odpowiedzi na pytanie „Czy w chwili obecnej, Pana(i) zdaniem, istnieje czy też nie istnieje zagrożenie dla niepodległości Polski?”.

Wspomniane wcześniej **członkostwo w NATO**, w odczuciu zdecydowanej większości Polaków¹⁵, przysłużyło się poprawie bezpieczeństwa naszego kraju oraz umocnieniu pozycji Polski na arenie międzynarodowej¹⁶. Nic więc dziwnego, że aż 80% społeczeństwa popiera przynależność do tego paktu. W tym miejscu należy zwrócić uwagę, że konsekwencji tej zabrakło już jednak w kwestii dotyczącej uczestniczenia naszych żołnierzy w akcjach zbrojnych podejmowanych przez NATO¹⁷. Bowiern tylko dla 14% ankietowanych była to oczywista kontynuacja przynależności do Sojuszu. Dla zdecydowanej większości Polaków (80%) uczestniczenie w takich akcjach winno zależeć od zgodności z interesem kraju.

¹³ Komunikat z badań Centrum Badania Opinii Społecznej *Ocena sytuacji Polski na arenie międzynarodowej*, Warszawa, lipiec 2008.

¹⁴ Tamże, s. 4.

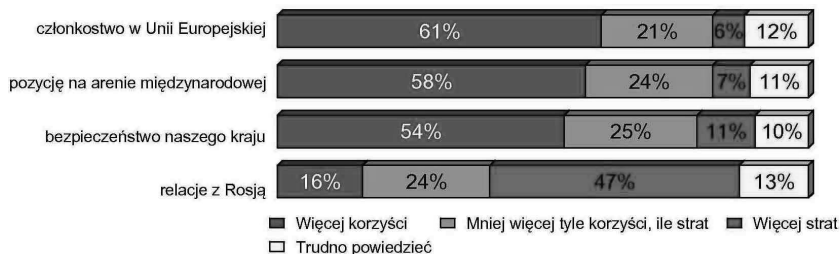
¹⁵ Komunikat z badań Centrum Badania Opinii Społecznej *Dziesięć lat w NATO*, Warszawa, marzec 2009.

¹⁶ Tamże, s. 3.

¹⁷ Tamże, s. 5.

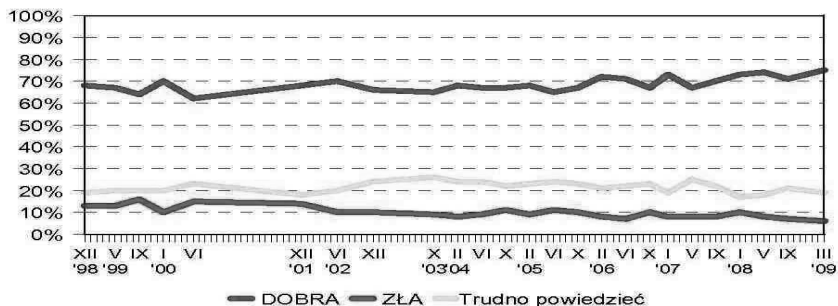
Rys. 6. Odpowiedzi na pytanie: "Jak Pan(i) ocenia, czy przynależność do NATO przyniosła Polsce więcej korzyści czy strat, jeśli chodzi o:".

Pragmatyczny stosunek do udziału w operacjach wojskowych ukazuje, że dla 73% respondentów misja w Afganistanie nie ma takiego przyzwolenia¹⁸. Podobnie badani wyrażali się o udziale w misji irackiej, która w opinii zdecydowanej większości badanych (69%) nie była akceptowana¹⁹.

Niezależnie od wydarzeń związanych z uczestnictwem polskich żołnierzy w operacjach międzynarodowych, **zaufanie do Sił Zbrojnych RP** osiągnęło najwyższy poziom (75%) od jedenastu lat (rys. nr 7)²⁰.

Rys. 7. Ocena wojska
ZMIANY OPINII O WOJSKU

¹⁸ Tamże, s. 5.

¹⁹ Komunikat z badań Centrum Badania Opinii Społecznej *Opinie o obecności polskich żołnierzy w Iraku i o innych interwencjach zbrojnych*, Warszawa, kwiecień 2005.

²⁰ Komunikat z badań Centrum Badania Opinii Społecznej *Poczucie zagrożenia terroryzmem oraz akceptowane działania zwiększające bezpieczeństwo obywateli*, Warszawa, wrzesień 2005, s. 1.

Pomimo informacji zamieszczonej w nr. 40 Polskiej Zbrojnej (z dnia 4 października 2009) o spadku tego zaufania o 4%, należy podkreślić, że tendencja ta, mimo wszystko ma charakter stały.

W obliczu aktywnego partycypowania naszego kraju w działaniach przeciwko terroryzmowi światowemu oraz w wyniku zdarzeń mających miejsce w USA (11 września 2001 r.), madryckim metrze (11 marca 2004 r.), Londynie (wybuch w metrze i autobusie 7 lipca 2005 r.), Moskwie (atak Czeczenów na teatr 27 października 2002 r.), czy biesłańskiej szkole (Osetia Północna – 1 września 2004 r.), przekonanie, że Polska może stać się celem ataków terrorystycznych, ze strony fundamentalistów muzułmańskich, było niemal powszechne (tab. 3)²¹.

Tab. 3. Odpowiedzi na pytanie „Czy zgadza się Pan(i) z opinią, że Polska może stać się celem ataków terrorystycznych ze strony fundamentalistów muzułmańskich?”

Czy zgadza się Pan(i) z opinią, że Polska może stać się celem ataków terrorystycznych ze strony fundamentalistów muzułmańskich?*	Wskazania respondentów według terminów badań															
	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	VIII
	2003							2004							2005	
	w procentach															
Zdecydowanie się zgadzam	13	24	18	15	26	37	26	50	48	47	41	44	45	49	48	34
Raczej się zgadzam	40	44	44	43	44	38	45	37	38	39	40	39	36	34	34	49
ZGADZAM SIĘ	53	68	62	58	70	75	71	87	86	86	81	83	81	83	82	83
Raczej się nie zgadzam	30	18	23	25	16	14	17	7	8	8	11	10	9	9	10	11
Zdecydowanie się nie zgadzam	9	5	4	8	6	4	4	2	3	2	3	3	4	4	3	2
NIE ZGADZAM SIĘ	39	23	27	33	22	18	21	9	11	10	14	13	13	13	13	13
Trudno powiedzieć	9	8	11	9	9	6	8	4	4	4	5	4	6	4	5	4

* Od lipca 2003 do października 2004 pytanie zawierało passus: w związku z obecnością polskich żołnierzy w Iraku

Wysokie **poczucie zagrożenia terroryzmem** towarzyszyło także ewentualnemu umieszczeniu elementów tarczy antyrakietowej USA w Polsce. Bowiem dla większości Polaków (54%) było ono równoznaczne z zwiększeniem zagrożenia atakami terrorystycznymi oraz (dla 61% badanych), że może ono stworzyć zagrożenie atakiem powietrznym, raketowym innego państwa (np. Rosji)²².

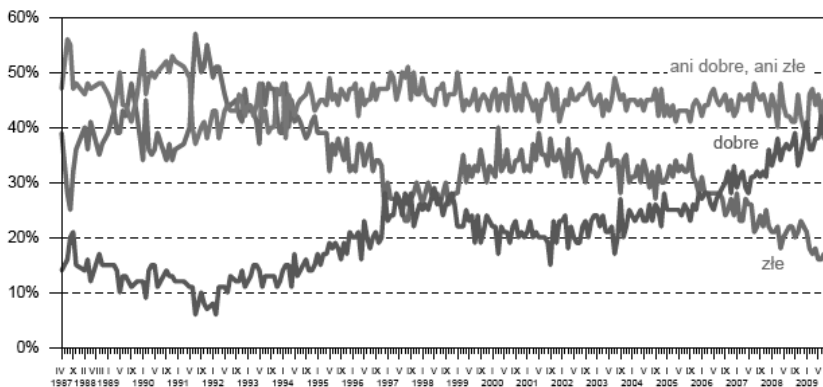
²¹ Komunikat z badań Centrum Badania Opinii Społecznej *Ocena instytucji publicznych*, Warszawa, marzec 2009, s. 8.

²² Komunikat z badań Centrum Badania Opinii Społecznej *Opinie o tarczy antyrakietowej w Polsce*, Warszawa, grudzień 2008, s. 4.

W opinii naszego społeczeństwa (47%)²³ tarcza antyrakietowa USA nie zwiększyłaby bezpieczeństwa naszego kraju i tylko 40% badanych uważała inaczej.

Analizując **poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia**²⁴ śmiało można wysunąć wniosek, że od początku wieku Polacy w większości nie obawiają się zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu pracy. Pomimo ogólnoświatowego kryzysu gospodarczego, który wywołał spadek zaufania w tej kwestii od marca 2008 r., nasze społeczeństwo wciąż w przeważającej większości (59%)²⁵ uważa, że takie zagrożenie jest mało prawdopodobne. Z drugiej jednak strony dla jednej trzeciej pracowników ryzyko zaistnienia takiego faktu wydaje się realne. Należy podkreślić, że poczuciu temu towarzyszą również **negatywne opinie o lokalnych rynkach pracy**. Bowiem 56% badanych uważa, że trudno lub nie można znaleźć jakiegokolwiek pracy²⁶. Podobnie oceniona jest **ogólna sytuacja kraju**. Na przekór wcześniej wymienionym wskaźnikom, **warunki**

Rys. 8. Odpowiedzi na pytanie: "Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:". Do marca 1992 r. pytanie brzmiało: „Jak ocenia Pan(i) swoje (rodziny) obecne warunki materialne?”, a środkową kategorią skali było „średnie, przeciętne”.

²³ Komunikat z badań Centrum Badania Opinii Społecznej *Polacy o tarczy antyrakietowej w Polsce. Opinie przed i po podpisaniu umowy ze Stanami Zjednoczonymi*, Warszawa, październik 2008, s. 9.

²⁴ Komunikat z badań Centrum Badania Opinii Społecznej *Nastroje społeczne w sierpniu*, Warszawa, sierpień 2009,

²⁵ Tamże, s. 15.

²⁶ Tamże, s. 13.

materialne polskich gospodarstw domowych (rys. 8)²⁷ od początku wieku wykazują wyraźną tendencją wzrostu. Dla 40% są one dobre, zaś dla 15% złe. Warto w tym miejscu podkreślić, że dwadzieścia lat temu tendencje te były zupełnie odwrotne.

Dokonanie oceny poczucia bezpieczeństwa polskiego społeczeństwa na początku XXI w. z jednej strony jest bardzo proste, jeśli chodzi o wrażenie ogólne, z drugiej zaś staje się skomplikowane jeśli zagłębimy się w poszczególne jego elementy. Nie ulega wątpliwości, że na ogólną pozytywną ocenę wpłynęły m.in.:

- **spadek przestępczości kryminalnej,**
- **wzrost zaufania do policji,**
- **wzrost bezpieczeństwa kraju na arenie międzynarodowej,**
- **brak zewnętrznego zagrożenia kraju,**
- **członkostwo w NATO,**
- **zaufanie do Sił Zbrojnych RP,**
- **poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia,**
- **wzrost warunków materialnych polskich gospodarstw domowych.**

Do negatywnych aspektów wpływających na poczucie bezpieczeństwa polskiego społeczeństwa należy zaliczyć m.in.:

- poziom bezpieczeństwa socjalnego,
- poczucie zagrożenia terroryzmem,
- negatywne opinie o lokalnych rynkach pracy,
- ogólna sytuacja kraju.

Należy zdać sobie sprawę, że powyższe podsumowanie ma charakter tylko i wyłącznie wybiórczy i niepogłębiony. Pamiętać bowiem trzeba, że w obliczu mnogości współczesnych zagrożeń (np. polityczne, demograficzne, porządku publicznego, ekonomiczne, ekologiczne, zdrowotne, komunikacyjne, informatyczne, społeczne, kosmiczne itp.) i ich ciągłych przeobrażeń – dogłębne zbadanie wszystkich jej aspektów jest niemożliwe. Taki układ opracowania miał na celu wyrobienie tylko i wyłącznie ogólnego wrażenia w przedmiotowej sprawie jakie ma polskie społeczeństwo na początku XXI wieku.

---

²⁷ Tamże, s. 6.